

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Politica intelectuală.

Arad, 14 Septembrie.

În presa mondială se folosește cu o deosebită plăcere lozinca: politica trebuie să fie a intelectualității. Marele erou al radicalismului Georges Clemenceau, de-atâtea ori atacat prin insinuarea că și-a vândut patria pentru milioanele lui Cornelius Hertz, el, care împreună cu Zola a fabricat faimosul „J'accuse”..., în coloanele periodicului său vorbește în termeni entuziaști de pionierii culturii în politică, bineînțeles aducând elogiul triumviratului Millerand—Grey—Sonnino, care după părerea lui Clemenceau reprezintă politica intelectuală a Europei. Ironicul Maximilian Harden, cel care a dat lui Bismarck epitetul: „Reichskolossal”, în jurnalul său empiric și masochist: „Zukunft”, analizând vorbirea secretarului de finanțe al imperiului, Helfferich, ajunge la convingerea că adevărata politică nu poate fi reprezentată numai de intelectul superior al politicianilor, deci politica trebuie să fie artă supremă, machiavelistă și lirică, chauvinistă și ortodoxă, cutezătoare și melancolică, după cum pretinde iscusința vremii. Poetul Arno Holz, care a suferit ani de-a rândul calvarul disprețului în essay-ul său din „Forum”, ajunge la convingerea spirituală, că războiul nu poate să aibă sfârșit până ce în politică nu vor avea rol de conducere umoriștii, cari după teoria „ridicolul ucide” vor lupta cu bonmot-uri și aforisme împotriva dogmelor păcătoase și o glumă cu spirit va fi în stare să facă mai mare furoare decât o mie de Hindenburgi...

Definițiunile abstracte, propozițiile umo-

ristice și criticismele savante ajung toate la o concluziune: în politica lumii nu poate conduce decât intelectul. Este aceasta o lovitură indirectă la adresa militarismului, care în faza lui de desvoltare este numai numeric responsabil pentru cataclismul european, căci doar militarismul constituie poporul, iar poporul este în conducerea firească a reprezentanților lui — a face vinovată o organizație pentru organizatori, este teoria învechită a școlii lui Hegel, care puțin se interesa de principii fiziologice în analiza complexului social. De fapt, popoarele și astăzi sunt în mâna politicianilor. Pe vremurile lui Gambetta poporul francez, însetat de un puternic dor de a revanșa cu un „à Berlin —” deruta politicii miope a lui Thiers, era cu totul lăsat pradă sentimentalismului ieftin al propagandiștilor naivi. Și dacă în contra prudenței politicianilor de atunci, un Macmahon, Fourton, Broglie, Jules Ferry, Clemenceau, Freycinet și ceilalți mari intelectuali ai Franței amnestiate ar fi cedat patriotismului sec și banal al lui Derouléde, republica franceză ar fi fost târâtă într'un nou războiu, care considerând puterea militară a Germaniei s'ar fi sfârșit cu o prăbușire definitivă a temelilor clădite de Napoléon. În Germania, dacă ar fi ajuns la putere politicianii de tradiție conservatoare, cei ce pretindeau cu orice preț deja la 1884 o acțiune împotriva Angliei — n'ar fi împins oare în dezastru țara, față cu organizația atunci hors concours a flotei engleze? Și dacă în Rusia, paralizatorul Sfântului Sinod, sufletul de elită Witte, un alterego aristocrat al lui Jaurés, în contra politicii ofensive a lui Millerand și Cecil Rhodes nu și-ar fi spus cunoscutul protest, a cărui drept ur-

mare a fost căderea și punerea sub acuză a lui Kuropatkin — armata rusească ar dormi deja moartă de zece ani. — Provedința se îngrijește însă, ca în fabulele morale, că națiunile să aibă în fruntea lor totdeauna pe adevărații ei reprezentanți. Spiritul de organizație al omenimei este în strictă afinitate cu instinctul de organizație al animalelor. Brehm, renumitul zoolog documentează că la animale, îndeosebi la mamifere, spiritul de disciplină este tot atât de rafinat ca la societățile omenești. Despre insecte se știe, că furnicile, albinele și viespii au clasele stăpânitoare și ale sclavilor. Dar ceea ce este caracteristic, spune Brehm că conducerea o are totdeauna viețuitoarea cea mai perfectă. Stanley văzuse elefanți cari conduceau cete întregi de conșemeni prin pădurile Indiei și pușcând odată un „conducător”, analizându-i membrele ajunse la convingerea că elefantul doborât era un specimen de prăsilă din punctul de vedere al facturii sale fiziologice și că era de două ori mai desvoltat decât ceilalți elefanți. Eterna lege a conducerii o vedem în astronomie: planetele, stelele, pământurile, luna se învârt în jurul soarelui și teoria lui Linné ne-a învățat, să cunoaștem în botanică categorii de conducere și supunere. Viscum album-ul crește din seva arborelui — și în florării există plante, cari singure sunt în stare să atragă fluturii și astfel să pregătească viitorul unei întregi floare.

Ce este firesc în natură trebuie să fie firesc în toate. Organizațiile omenești sunt strict supuse schimbării vremii și geognoșiei. Marxismul ortodox documentează lapidar că viața socială și politică este numai reflexul stării fizice a unui popor. Marxistii

Episcopul Cristea în Viena.

Fruntașii coloniilor române din Viena la episcopul Caransebeșului. — Slujba dzeiască. — Cina.

— Dela corespondentul nostru. —

Viena, 6 Septembrie.

În tot decursul zilei de Sâmbătă frunțașii coloniilor române din Viena au făcut vizite I. P. S. Sale dlui episcop Dr. Miron E. Cristea.

Ieri, Duminecă, dimineața un număr neobișnuit de mare de credincioși așteptau cu preoții îmbrăcați în ornate sosirea mult iubitului Păstor. A fost în deosebi pentru bieții soldați răniți o mângâiere nespūsă; dar nici noi nu vom uita toată viața scenele înduioșătoare, cum primeau acești bieți frați ai noștri mângâierea și binecuvântarea P. S. Sale. S'a celebrat apoi s. liturghie de către trei preoți. P. S. Sa a dat binecuvântările și a rostit rugăciunile. Înălțător a fost apoi momentul când P. S. Sa s'a adresat către credincioșii cari prin-

deau aurul Cuvântului, ca și pământul uscat binecuvântații stropi ai ploii de vară. Vom da și această frumoasă predică îndată ce ni se va pune la dispoziție.

După s. liturghie P. Sa a mai petrecut o vreme în mijlocul credincioșilor mângâind și îmbărbătând. Degeaba aș încerca să descriu fericirea și mângâierea ce ne-a rămas pe urma vizitei bunului Păstor și adevăratului Părinte.

Nu știu cum aveam cu toții sentimentul și convingerea că P. Sa nu poate fi numai al Caransebeșenilor. Vedem în P. Sa un bun comun al întreg neamului, și suntem nespūs de mândri că-l avem cu toții.

Ieri, Duminecă, seara un numeros și distins public era adunat la cina comună și serata dela „Riedhof”. La 8 ore sosește P. Sa fiind puternic aclamat la intrare. În decursul mesei toastază d. general Lupu reliefând calitățile cari fac să fie P. Sa iubit și venerat de toată suflera românească. Îndeosebi subliniază creșterea religioasă și românească ce o știe da P. Sa tinerilor veniți din eparhia Caransebeșului. P. Sa mulțumește din nou într'o avântată cuvântare fiilor credincioși cari L'au încunjurat cu atâtea manifestări de dragoste în tot timpul petrecerii în Viena.

D. deputat și presedinte al clubului parlamentar român din Reichsrath d. Simionovici

progrisiști susțin deja că organizațiile politice și culturale ale unui neam le formează clasele stăpânitoare după ideologia caracterului lor material. Teoreticienii ortodoksi, Reclusiștii, Fourier-anii, Kropotkini, se unesc însă în păreri că în detrimentul democrației adevărate trebuie susținută cu energie conducerea intelectuală a fiecărui neam. Unde se începe și unde sfârșește intelectualitatea — este un răspuns, căruia i se poate da înțeles dogmatic. Cine ar tăgădăui că în viața statelor trăește nu numai curentul politicii conducătoare, dar se pot afla spirite combatante, cu desăvârșire opuse mentalității publice? Rostul opoziției zace chiar în dreptul de criticism, în dreptul de revizuire, în dreptul de analiză. Cine ar putea susține că Pitt nu era tot atât de bun patriot ca Machiavelli ori Beaconsfield, deși păreriile lor despre modul conducerii unui stat erau diametral opuse? Și oare marele călău al inquisiției Ximenes, pe lângă toate brutalitățile și vandalismele sale, cu care încerca să reclădească tronul Papei dela Roma nu era un spirit distins asemuit caraghiosului domnitor al Spaniei?... Neîndoios, în politică există curente de stăpânire și opoziție. Unul accelerează activitatea celui alt, dar în principiu, toate curentele politice luptă pentru progresul individului, căci și națiunile trăesc, cu toate specificitatea lor națională în viața omeniei. Reprezentanții spiritului național nu pot fi deci numai intelectele superioare ale neamului, și politica, fiind arta egoismului național, atât în curentul de stăpânire, cât și în acel al opoziției, trebuie să fie susținută de adevărații intelectuali, cari de fapt în contra principiului egalist universalizează simțimentele, distrug individualitățile și stăpânesc puterile mulțimei — dar în realitate, coalizarea tuturor voințelor în formă individuală înseamnă aducerea la suprafață a nouilor dorințe, aspirații, tendințe ale unui neam și susținerea în întregime ale postulatelor istorice, ce este egal cu conservarea tradiției binefăcătoare.

Este pentru noi o mângâiere, că în actualele vremuri ne putem convinge din zi în zi, că trecutul românismului este în mâinile celor, ce-i aduc viitorul și că actualitatea nu va fi în stare să ne sdrobească atâtea intelectualități superioare, câte se frământă astăzi, ca să taie o dâră de lumină în negura viitorului... Și să sperăm că dacă în România a învins curentul intelectual în politică — acasă, la noi Ardeal, unde noțiunile

multumește înc'odată pentru frumoasa predică din capelă prin care, cum spunea dsa, „ne-a aprins P. Sa inimile”.

Urmează apoi un bine instruit cor bărbătesc compus din învățătorii concentrați la Reg. 64. Corul execută minunat câteva piese de ale dlui I. Vidu și apoi urmează majestosul nostru imn „Deșteaptă-te Române”...

Intreagă asistența se ridică. Atmosfera devine sărbătorească ca într'o biserică — și în mulți ochi am văzut lucind câte-o lacrimă de emoție.

Pentru ce să sfârșesc astfel de clipe — și când le vom putea iar retrăi?

Cu aceasta se încheie șirul acestor zile frumoase și pline de mângâiere pentru noi, cari trăim departe de vetrele noastre părintești. Cât de fericiți am fi dacă arhierii noștri ne-ar aduce mai des această înaltă mângâiere sufletească, și repet vorbele consilierului aulic arhimandritului E. Popovici „fericită ești eparhie a Caransebeșului în al cărei cap stă acest adevărat Păstor”.

Coresp.

se confundă lesne cu dorințe particulare și unde politica a fost mai mult un teren sincer de manifestarea bunelor voințe decât o tribună academică, — o să se formeze încetul cu încetul, curentul intelectual în politică, care o să poată influența asupra spiritului public disciplinându-l și formându-i caracterul etnic, ca să poată sta alături de celelalte popoare culte ale Europei.

Acceași atitudine, alte datorii.

— Pressa străină și pressa română. —

Sub acest titlu oficiosul guvernamental „Viitorul” publică următorul articol de înfierare a acelor ziare cari caută să zăpăcească opinia publică cu știri de senzație:

Dacă istoria politico-militară a războiului european ar urma să se scrie după cum pressa consacra ori nu victoriile sau după cum hotărăște, cu o grabă inutilă, atitudinile statelor încă neutre, desigur că adevărul istoric asupra vremurilor de astăzi ar rămâne și pentru cei de mâine un punct de întrebare, fără răspuns.

În pressa străină și în pressa dela noi — negliându-se un control serios al știrilor — statele neutre au fost rând pe rând trecute cu ușurință de partea fiecăreia grupări europene, după interesele și dorințele momentane ale unora sau altora.

Se înțelege că faptele și desfășurarea evenimentelor s'au însărcinat să desmintă singure netemeinicia știrilor acestora, cari au rămas fără ecou și chiar și în ceea ce privea efectele, urmărite prin aruncarea lor în piața opiniei publice generale.

Întru cât privește România, dacă ar fi fost să se confirme știrile pressei străine, trebuia să ne fi războit până acum și cu împătrita înțelegere și cu puterile centrale. Totuș nimic nu s'a schimbat din atitudinea oficială a statului, hotărâtă în consiliul de Coroană din anul trecut.

Aceasta nu împiedecă, însă, pressa străină și o parte din pressa noastră să continue a pune imaginațiunea cea mai fertilă în funcțiune de realitate. Afirmațiuni recente de această natură au obligat „Independența Română”, oficiosul francez al guvernului să publice următoarea notă:

— „Imprejurările de față sunt propriice combinațiilor diplomatice și politice de toate soiurile. Aproape în fiecare zi se poate cetii în unele ziare europene răspândite, versiuni mai mult sau mai puțin tendențioase asupra cutărei sau cutărei țări din sud-estul Europei; și fiindcă peninsula balcanică și țările din apropierea ei rețin mai mult ca ori când atențiunea, se fac asupra politicii României comentariile și pronosticurile cele mai variate.

În acest senz putem cita chiar pe „Journal de Genève” unul din ziarele internaționale cele mai apreciate, care-și controlează de obicei cu grije informațiunile și care cu toate acestea a înregistrat, în ultimul timp, de câteva ori, note în felul celor spuse mai sus, cu privire la politica României.

Publicul va înțelege combinațiunile felurite ce se fac relativ la atitudinea României și pe care le înregistrează pressa străină: în toate întră aproape totdeauna fie o mare doză de imaginațiune, fie dorinți mascate mai mult sau mai puțin abil.”

Am reproduș-o și noi, ca să accentuăm cât mai mult în opinia publică necesitatea de a nu pune temel pe comentariile și pronosticurile așa de variate, cari se fac asupra politicii României.

Ceea ce nouă ni se pare, însă, ca lipsind dela o datorie românească, mai ales în situațiunea din prezent, e faptul că asemenea știri pot găsi adăpost în coloanele pressei noastre, care are față de interesele țării alte îndatoriri decât pressa străină.

E dovada unei lipse de seriozitate și de înțelegere a situațiunilor, care surprinde pentru atitudinea unei presse, cu pretenții de a se prezenta în vremurile aceste grele în lumină de apărătoare a intereselor curat naționale.

Noi nu înțelegem așa datoria ori căruia ziar cu adevărat românesc. Am spus-o și continuăm s'o repetăm, fiindcă nădăjduim să obținem dela pressa noastră alte atitudini, cel puțin în viitor.

Alarmer inutile.

Din L'Indépendance roumaine dela 11 Septembrie:

Incidentele dela frontiera Predealului — noi știm de eri că au un caracter transitoriu și nu prezintă un punct ostil împotriva României — n'au putut fi lipsite de o anume repercusiune alarmantă în anume cercuri politice. Încăodată stăm în fața unei deplorable lipse de stăpânire de sine, unei neputințe de a judeca situația cu sânge rece și fără sentimente premeditate.

Însă în timp ce cercurile de cari vorbim se alarmau peste măsură, fiecare din noi a putut constata calmul mării masse populare, calm care contrastează atât de evident cu neliniștea celor de cari vorbim.

Poporația vine să dea o lecție de superioară atitudine instructivă și foarte deamnă față de micul număr de agitați gata pentru toate exagerările. Calmul acesta se razimă pe încrederea absolută pe care i-o inspiră politica guvernului, pe certitudinea că în oricare caz oamenii cari dirijează astăzi destinele României știu salvagarda energic interesele sale. Acest acord perfect între opinia publică și guvernanti, unii răzîmându-se pe ceilalți, este o prețioasă garanție în vremile dificile pe cari le trăim. Este antidotul contra sămănătorilor de alarme și agitații.

Deputațiunea omagială la Viena.

— De vorbă cu delegații români. —

Un redactor al marelui ziar vienez „Reichspost” a avut întrevvedere cu mai mulți membri din deputațiunea omagială, care s'a prezentat în 2 Septembrie n. c. în fața monarhului între ei și cu domnia Dr. Aurel Vlad și Nicolae Ivan, viceprezidenții comitetului național român dela noi și reprezentanți ai poporului român în deputațiunea omagială, cari au făcut apoi, în fața redactorului, declarațiunile următoare asupra situațiunii:

D. Dr. Aurel Vlad a spus că:

„Atitudinea soldaților noștri în cea mai mare luptă a istoriei universale a dovedit, că tronul și patria pot să se razime pe credința poporului român. Toată neîncrederea, care va fi existat, a fost aplanată prin sângele vărsat cu credință al fiilor noștri. Urmarea războiului mondial trebuie să fie o epocă de încredere, de înțelegere reciprocă. Ideile lui Francisc Deák trebuie să servească de cinosură și la rezolvarea chestiei de naționalitate în Ungaria. Tăria statului o formează popoarele multămite, și serbarea de acum a armoniei înălțătoare de inimă va dăinui și va trebui să dăinuiască în mod binefăcător pentru toate vremile”.

D. Nicolae Ivan apoi, asesor consistorial, s'a pronunțat astfel:

„Amintiri vechi istorice ne leagă pe noi, Români, de Viena. Prezentarea noastră de acum la poalele tronului nu mai poate apăra însă ca demonstrațiune, ca la alte ocaziuni, începând dela prezentarea jalbei intitulată „Supplex libellus Walachorum” din anul 1792. Astăzi se prezentează Români în fața supremului Domn, ca în fața celui mai nobil binefăcător al lor, cu cooperarea și aprobarea ministrului prezident al Ungariei, ca cetățeni credincioși ungari de naționalitate română, trimiși de conaționalii lor, din partea municipiilor în cari trăesc, pentru a oferi dovada, că ei în bine și în rău țin cu credință la casa domnitoare, că-și dau sânge și avere pentru existența monarhiei, și că toate le fac pentru a lumina poporul, că e în interesul culturii și al civilizației de a-i ținea pe dușmanii noștri ai tuturor, pe Ruși, departe de granițele noastre. Neîncrederea, care durere, a făcut mari ravagii, a dispărut în urma războiului și se va naște o Ungarie cu naționalități satisfăcute, o țară unită și de neînvincis, în care fiecare cetățean ia parte la conducerea ei și se simte bine.

Suntem pătrunși de tot de vremile mari în cari ne aflăm. Din ziua primă a mobilizării pă-

nă astăzi noi, Românii ungari, ne-am făcut datorința față de patrie pe câmpurile de luptă cu bucurie însuflețită și suntem mândri că cu sângele fiilor noștri am putut dovedi de nou dinastiei și monarhiei probata credință română. Partidul național român, în înțelegere cu înaltul cler român, și-a ținut de datorință a pune la o parte sub durata războiului întreaga activitate politică și a-și pune toate puterile, toate jertfele, fără restrângere, fără condiție, la dispoziția tronului și a patriei.

N'am pretins nimica pentru aceasta și ar fi lucru necuviincios a face afaceri politice din convingerile noastre. Avem încredere, că guvernul ungar, condus de un om plin de considerații, ca contele Tisza, va fi gata să împlinească dorințele românimeii loiale, în cadrele ideii de stat maghiar. Dorințele acestea sunt cunoscute ministrului prezident, contelui Tisza, și în scrisoarea pe care a adresat-o mitropolitului Mețianu, a pus deja în vedere parțială împlinire a acestor dorințe, cari se refer mai ales la școală și la biserică, dar și la o altă arondare a cercurilor electorale, mai dreaptă pentru validitatea drepturilor politice ale Românilor din Ungaria. Noi, Românii, vom contribui, sigur, la aceasta operă mare a înțelegerii, care va da monarhiei, după războiu, puterea de a duce la bun sfârșit vindecarea ranelor celor multe. Ce binecuvântare ar fi aceasta pentru noi toți! Se poate, că aceste zile din Viena au să formeze zorile unui nou viitor”. (T. R.)

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 13 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Atacurile Rușilor împotriva frontului nostru din Galiția orientală continuă. La gura Siretului am respins puternice forțe dușmane. Lupta a ajuns în multe puncte, în tranșeele noastre, piept la piept. La sudvest de Strusow s'a prăbușit în focul tunurilor noastre mai multe atacuri rusești. Alte atacuri le-am respins cu baioneta. Trupele aliate ce luptă la Tarnopol s'au retras noaptea în pozițiile construite pe înălțimile la ost de Kozova și Iezierno, cari pozițiuni sunt în legătură cu frontul nostru de pe țărmul ostic al cursului de mijloc al Strypei. Dușmanul n'a tulburat această mișcare a noastră. La Nowo-Alexinet se dau lupte violente. La ost de Dubno, trupele noastre au înaintat până la linia ferată. În regiunea Durazno l'am respins pe dușman în mai multe puncte. Aci s'a distins mai cu seamă regimentul de landwehr nr. 21 din Viena. În Litvania am făcut prizonieri ieri, când am ocupat localitatea Skutacy, 9 ofițeri și 1000 soldați ruși, și am capturat 5 mitraliere.

Pe frontul italian: Pe frontul litoralului, luptele s'au desfășurat, ieri, în regiunile Flitsch și Tolmina, cu o violență neschimbată. Am respins iarăși toate atacurile Italianilor pricinuindu-le mari pierderi. Trupele noastre au apărut toate pozițiile fără excepție. În regiunea Flitsch, dușmanul, după ce a dat greș un atac întreprins împotriva muntelui Rombon și o tentativă pe coasta muntelui de a ne rupe rândurile, a întreprins după amiază un atac dinspre sudvest împotriva Ianișchek și Golobar Planina. Până seara am respins și acest atac. Artileria italiană a deschis focul cu succes vizibil împotriva locurilor de concentrare a infanteriei lor proprii. În sectorul Vrsic, unde dușmanul a pierdut încă în lupta de alaltăieri peste 500 oameni, ieri s'a prăbușit iarăși un atac ale Italianilor. Împotriva capului de pod dela Tolmina dușmanul a întreprins 4 atacuri zădarnice. Mai spre nord a stăpânit liniște relativă. Pe frontul din Tirol, dușmanul iarăși cu același nesucces, care l'a avut la întreprinderile militare anterioare, a încercat să se apropie de pozițiile noastre din sectorul Popena. În fața podului de graniță se găsesc peste 100 cadavre italiene.

Berlin, 13 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Situația e neschimbată. Am doborât la Courtrai un aeroplan dușman, iar un altul deasupra pădurii Monte-Ancone, la nordvest dela Verdun. Echipajul celui dintâi l'am făcut prizonier, iar cei din al doilea aeroplan au murit. În noaptea din urmă am executat un atac aerian împotriva fortificațiilor dela Southend.

Pe frontul oriental: Grupul maresalului Hindenburg:

Pe țărmul stâng al Drinci între Fridrichstadt și Jakobstadt, l'am scos pe dușman din mai multe pozițiuni. Mai spre sud dușmanul s'a retras din fața noastră, iar trupele noastre au ajuns până la șoseaua ce duce dela Eckengrafen la Bakischki (la 20 klm. spre sudost dela Jakobstadt). Înaintăm repede și între drumul de fer Kupisky-Dünaburg și partea din jos de Vilna a Vilici. Am ajuns în multe puncte la drumul de fer Vilna-Dünaburg-Petrograd. În cotitura Niemenului, spre ost dela Grodno, continuăm urmărirea. Lângă Zelwianka am respins mai multe contraatacuri ale dușmanului. Ieri am capturat peste 3300 Ruși, 1 tun și 2 mitraliere.

Grupul prințului-maresal Leopold de Bavaria: Dușmanul se retrage. Il urmărăm. Am făcut prizonieri peste 1000 Ruși.

Grupul maresalului Mackensen: Am înfrânt rezistența dușmanului pe întreg frontul și îl urmărăm spre Pinsk.

Pe frontul sudoriental: Trupele germane au respins ieri în mod sângeros, la vest și sudvest de Tarnopol, mai multe atacuri puternice ale dușmanului și am făcut cu acest prilej câțiva prizonieri. Noaptea, neconturbăți de dușman am ocupat o pozițiune mai favorabilă, la câțiva klm. spre vest dela pozițiunile noastre de până acum.

Declarațiile unui diplomat român.

Sofia. — Ziarul „Balkanska Pošta” publică declarațiile unui diplomat român în trecere prin Sofia, care s'a exprimat astfel:

— „România nu va intra în războiu decât în două cazuri: 1. Dacă este forțată de către una din marile puteri. 2. Dacă își face convingerea că va obține victoria cu participarea ei la războiu, după intrarea în campanie a Bulgariei.

Știrile după cari România ar ataca Bulgaria dacă aceasta din urmă ar lua parte la războiu sunt completamente false. România cu toate că nu dorește un războiu între Serbia și Bulgaria, nu va voi să puie la cântar greutatea armelor sale pentru a hotări pe Bulgaria să renunțe la orice acțiune în contra Serbiei, deoarece dacă n'ar face astfel, dânsa ar risca să aibă la spatele sale puterile centrale.

România nu vrea să se expuie unei soarte asemenea celei bulgare. Este evident prin urmare că dânsa nu hrănește intențiuni agresive în contra Bulgariei.

Chiar dacă s'ar presupune că România a luat unele angajamente față de împătrita înțelegere, în ziua victoriei definitive a puterilor centrale, toate aceste angajamente vor cădea îndată dela sine”.

Chestiunea Dodecanezului.

Salonic. — Primul-ministru Venizelos a primit o delegație a locuitorilor din Dodecanez, care, după ce l-a felicitat pentru venirea sa în fruntea țării, l-a rugat să se intereseze de soarta Dodecanezului.

Venizelos, răspunzând delegației, a spus: „Vă compătinesc, deoarece în urma intrării Italiei în războiul european, Dodecanezul i-a fost cu desăvârșire cedat din partea înțelegerii. Înainte de ieșirea Italiei din neutralitate era încă speranță ca Dodecanezul să revie Greciei, dar acum, aceste insule au devenit proprietate italienească”.

Din Basarabia.

Iasi. — Din Ungheni se anunță că autoritățile ruse au ordonat evacuarea orașului Hotin și a localităților învecinate în vederea marilor lupte ce se așteaptă în acea regiune.

Prin excepție au fost încorporați în armată toți tinerii din Basarabia, începând dela vârsta de 18—15 ani, pe când în restul Rusiei sunt luați până acum sub drapel cei dela 19—40 ani.

Autoritățile din Basarabia au rechiziționat toate metalele găsite în magazine și la locuitori, precum și toate lămurile, bombacurile și stofele, lăsând populației numai strictul necesar.

Telegrame particulare sosite în capitală anunță că trupele austriace au luat cu vigoare ofensiva pe frontul basarabean și au ocupat Hotinul.

Deasemenea, se anunță că Rușii ar fi evacuat Ungheni, punct de frontieră pe linia Prutului.

Confirmarea oficială a acestor știri lipsește încă.

Concentrarea dispenzațiilor în Bulgaria.

Sofia. — Ministerul de războiu bulgar a hotărât să procedă la convocarea dispenzațiilor de serviciul militar pe o perioadă de 45 zile pentru instrucție. Primul contingent va fi convocat la 5 Septembrie st. v.

Generalul Joffre la cartierul general italian.

Roma. — „Messagero” vorbind de vizita generalismului francez Joffre la căpeteniile armatei italiene, spune că prezența președintelui consiliului, d. Salandra și a ministrului Barzilai la cartierul general italian arată importanța excepțională a acestei conferinți, ale cărei urmări vor eși în curând la iveală.

Concentrarea comitațiilor bulgari.

Salonic. — Concentrarea comitațiilor bulgari la granițele bulgaro-sârbești și bulgaro-grecești continuă cu mare înfrigurare. La Strumița, spune ziarele grecești, s'au concentrat 4000 comitații turci și 800 bulgari. La Giamaria de sus s'au concentrat 5000 comitații și la Petrici 800 comitații.

Bulgaria fortifică portul Dedeagaci.

Din Geneva se anunță: După „Le Temps” Bulgarii lucrează neconținut la fortificarea portului Dedeagaci. Dearândul pe țărmuri sunt așezate tunuri. Tot asemenea și pe ridicăturile cari dominează portul. Din motive strategice s'a interzis circulația prin oraș pe timpul nopții.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 14 Septembrie 1915.

O vizită a lui V. A. Ureche la poetul V. Alecsandri.

Iată cum descrie V. A. Urechia prima vizită ce a făcut-o bardului dela Mircești în casele sale din dosul hotelului Binder:

„Era, când am intrat, întins pe o canapea, a la ministru P. P. Carp; răsturnat pe un fotoliu stătea Rolla; pe altul era Dimitrie Ralet, viitorul vornic bisericesc al lui Grigorie Ghica Vodă. În picioare lângă masa de nuc de lângă canapea stătea Alecu Ruso cel care mai târziu avea să se illustreze printr'o serie de articole în „România literară” a lui Alecsandri, combatând ca și mine scâlcirea limbei prin neologisme dar căzând și el în excesul și exagerarea arcaismelor. Eram în fața unui arcopag literar. Mă oprii, sfârșit de emoțiune, la doi pași lângă ușă, neștiind ce să fac și cum să încep.

Alecsandri cât mă văzu intrând, se ridică din togoala lui și înaintă spre mine.

Rolla imită pe Alecsandri. Ralet rămase cu mâna sa mică în favoriții săi negri ca pana corbului, căutând negreșit cu indiferență spre noul venit. Alecu Ruso oprindu-și vorba pe buze — vorbea când am intrat — mă măsură cu ochii întrebând pe Alecsandri cine sunt.

— Iacă Alecule și boierule Dumitrache Ralet, zise Alecsandri, iacă tânărul autor al „Visului”, care l'am cetit deunăzi împreună.

L'au cetit împreună! Acuma inima nu se mai bătea ci dilatase în piept de nu mai încăpea.

— Mi-au cetit „Visul” împreună! Ce onoare!...

Apoi apucându-mi mâna care sfioasă bălăbănea mai mult spre spete mă atrase până la un fotoliu de lângă masă, mă făcu să sez, zicându-mi:

— Bine tinere, ai scris nu numai frumos, dar ai criticat și drept pe cei cari strică minunata noastră limbă românească.

Și începură tus-trei a-mi cita părți din lucrarea mea, pe când eu, gotcă la față de plăcere, mi se părea că mereu cresc în corp și picioare de nu o să mă mai încapă nici fotoliul nici camera”.

Pelerinajul la Curtea de Arges. Aflăm din București: Ofițerii veterani, membrii ai societății ofițerilor veterani, au organizat pentru Duminecă 30 August v., un pelerinaj la mormântul regelui Carol.

Cu aceea ocaziune ofițerii veterani au depus o coroană pe mormântul marelui rege.

Monumentul lui Aurel Vlaicu. Ziarele din România publică următoarele: Hotărându-se a se începe lucrările pregătitoare pentru ridicarea monumentului lui „Aurel Vlaicu” la mănăstirea Cetățuia, de lângă Iasi, comitetul roagă

autoritățile și persoanele particulare, cari n'au înapoiat încă listele de subscripție, să binevoiască a le trimite de urgență pe adresa casierului econom Gh. Florescu, la Mitropolia din Iași, cu orice sume și chiar albe, spre a se încheia situația.

AA. LL. RR. principii români Carol și Nicolae la Tecuci (România). După cum am anunțat Dumineca trecută a avut loc la Tecuci solemnitatea depunerii jurământului cohorții de cercetași „Oltea Doamna” din acel oraș. Au asistat la această solemnitate și AA. LL. RR. principii Carol și Nicolae. Serbarea a avut loc în parcul comunal. După depunerea jurământului A. S. R. principele Carol printr-o frumoasă cuvântare a arătat cercetașilor scopul și importanța acestei instituții, urându-le putere de muncă și succes în drumul ce au început.

Dăruire. D. Ioan Nascuțiu preot gr. cat. din Năsăud și fiul său au trimis la administrația noastră 20 cor. pentru fondul ziaristilor români, în loc de cunună pe sicriul neuitatului Ioan Ciocan, fost profesor de univ. în pens. și deputat dietal. — Mulțumiri!

Noul director general al teatrelor din România. Ni se anunță din București: Consiliul de miniștri a hotărât numirea distinsului prim-redactor al ziarului „Viitorul” d. Al. Mavrodî, în funcția de director general al teatrelor.

Decretul pentru numirea dlui Al. Mavrodî, va fi supus semnării Suveranului, imediat după reîntoarcerea dlui I. G. Duca în Capitală.

Bravurile unul oficer român. Ni se scrie: *In luna Mai, a plecat unicul fiu al dascălului Lazar din Vraniuț, Augustin Lazar, cu rangul de cadet la reg. 8 de honvezi din Lugoj, pe câmpul de luptă. Noi prietenii lui, cari l-am petrecut la gară, am rămas deprimați în urma lui, cunoscând jertfele neamului nostru pentru patrie. După 2 săptămâni ne sosise vestea grozavă, că a căzut. În sfârșit după 3 luni, un stegar debil cu fața galbenă ca ceara și cu medaliu de argint clasa I pe piept ne vestește sosirea lui la regiment.*

A fost distins și avansat deodată. Bravurile lui sunt multe. A fost deosebit de îndrăzneț într-un asalt, când, ca cel mai viteaz ofițer l-a numit maiorul Juga din Vârșet de comandant de companie, și cu 7 oameni în viață a decis victoria pe partea noastră, alungând Rușii peste Bug... — (gr.)

Un medic român — docent privat la Viena. Din Viena ni se comunică: Ministrul instrucțiunii publice a aprobat hotărârea colegului profesional de-a fi admis medicul de regiment Dr. Iuliu Moldovan ca docent privat pentru patologie generală și experimentală la facultatea de medicină din Viena. Precum se știe d. Dr. Iuliu Molovan este distinsul medic militar român, care în diferite rânduri a fost decorat de Maj. Sa monarhul și de împăratul Wilhelm pentru serviciile escelente prestate pe câmpul de luptă în fața dușmanului.

Felicităm din toată inima pe d. Dr. I. Moldovan la această nouă distincție. — (G. Tr.)

Colectă. Am primit dela Filip Fisan, Ers. Res. 3/46 Marschkomp., Avtovac, Hertegovina suma de 35.70 coroane, colectă dela camarazii lui pentru ajutorarea familiilor și orfanilor soldaților români, căzuți pe câmpul de luptă.

Mari mulțumiri!

Liga pentru liberarea Basarabiei. Din București se anunță: Mai mulți literați, publiciști, profesori, medici, avocați etc., s'au întrunit zilele trecute și au format o grupare pentru a veni în ajutorul Ligei pentru liberarea Basarabiei. Adunarea a hotărât să înceapă o acțiune prin scris și întruniri publice, având de scop a deștepta în țară instinctul de conservare națională, amenințată de o stare anormală, precum și pentru a zădărnici curentul rusofil. Joia viitoare va avea loc o a doua adunare.

Apel către bravele noastre doamne și domnișoare. Dela comandamentul batalionului de completare al regimentului de infanterie Nr. 61 din Timișoara, regiment întregit în procente covârșitoare de Români ni se trimite spre publicare apelul dela vale: De un an de zile stau deja vitejii noștri soldați în războiu. Noaptea —

precum se știe — sunt în munții din Tirol și pe șesurile Rusiei acum deja reci. Nu peste mult vor fi prea binevenite îmbrăcămintele calde de orice fel.

Doamnele și domnișoarele din Germania lucrează deja cu multă diligență și cantitatea de lipsă a îmbrăcămintelor de iarnă este acolo aproape gata.

Nu voiți și Voi să faceți ca dânsule și să croșetați cu zor, ca anul trecut, când atâtea mii de bucăți și-au luat din mâinile Voastre harnice drumul spre câmpul de luptă?

Firește, că anul acesta nu se mai poate cumpăra atâta lână de croșetat, pentru că dușmanii noștri de moarte ne taie orice import din țările transmarine, dar mai sunt comori în lazi și dulapuri, cari ne pot ajuta; Voi trebuie numai să le căutați și să le adunați.

Tot ce e făcut din lână de oaie, se poate prin mașini iarăș prelucra în lână de croșetat (tricotat). Haine vechi ori bucăți de haine, resturi de stofă rară și moale de lână de orice mărime, plaiduri, cărpe, șaluri, ciorapi, mănuși, albituri de tricot, toate acestea se mai pot folosi.

Nu cruțați osteneala, căutați geamantanele prin camerele Voastre și duceți tot ce ați găsit la Magazinul de augmentațiune al batalionului de întregire Nr. 61 în Timișoara (*Augmentationsmagazin des Ersatzbataillons Nr. 61 in Temesvár*). Acolo se vor lua obiectele acestea în primire dela Voi și se vor prelucra mai departe. — V.-colonel de Schramm.

Capturarea vaporului „Craiova” de către flota rusă din Marea Neagră. Se anunță din Constanța: O telegramă primită de d. Tombulis armatorul vaporului „Craiova”, care a plecat acum 10 zile pentru Burgas, anunță că vasul a fost capturat de flota rusă, în momentul când se găsea în portul Ordu, de pe coasta asiatică a Mării Negre. Vaporul era încărcat cu 600 tone petrol, provenit dela soc. Steaua Română și avea destinație pentru Burgas, unde ar fi descărcat jumătate din petrol, iar restul petrolului în unul din porturile turcești din Marea Neagră.

Azi dimineață la orele 7, vasul a fost capturat de un torpilor rus, pe când încărcă 1500 saci cu alune în portul Ordu. Vaporul poartă pavilion român, iar echipajul este compus din Greci, sub comanda căpitanului Panaiotis.

Intervenție pentru un ziarist rus osândit la moarte. Corespondenții de ziare ruși din Sofia au adresat un apel opiniunii publice bulgare, pledând pentru apărarea lui Jancewski, corespondentul lui „Nowoie Wremia”, condamnat la moarte de consiliul de războiu din Viena sub acuzarea de înaltă trădare. Semnatarii apelului afirmă ferma lor convingere despre nevinovăția nenorocitului lor coleg.

x Trăsuri pentru copii, trăsuri ce se pot desface, scaune pentru copii, paturi pentru odihnă, reticule, pungă, pălării de mătase, de gumă și de antilop pentru dame, pardesii de gumă pentru femei și pentru bărbați, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma: *Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrassy nr. 16.* (Fi 2497)

x Trăsuri pentru copii și scaune pentru copii foarte ieftine se vând la marele magazin *FL-SCHER, în Arad, piața libertății (Szabadságtér)*. Asortiment foarte bogat de tăști pentru școală. Fotografii cu preț redus.

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de A. Cotruș :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” din Arad, „Librăria Diecezană” din Arad, librăria „Minerva” din Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la „Librăria Ciurcudin Brașov. — Prețul cor. 1.50 plus 10

:: :: fil. porto postal. :: ::

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil LAURENTIU LUCA.

Ultima oră.

RUSIA INDEAMNĂ ROMÂNIA LA RĂZBOIU ÎMPOTRIVA MONARHIEI.

București. — Ministrul român la Petrograd a sosit pe neașteptate în capitală. Sosirea lui e adusă în legătură cu noua propunere rusească, adică, Rusia ar ceda României unele teritorii din Basarabia, cu condiția ca România să atace imediat monarhia.

MIȘCĂRI DE TRUPE ROMÂNEȘTI ȘI GRECEȘTI LA GRANITELE BULGARIEI.

Berlin. — „Vossische Zeitung” scrie: Miniștrii bulgari la Atena și București au primit instrucțiuni dela guvernul lor, ca să facă întrebare la guvernele român și grecesc asupra mișcărilor de trupe române și grecești la granițele Bulgariei.

INCETAREA COMUNICĂȚII ÎNTRE SALONIC ȘI BULGARIA.

Salonic. — Grecia a oprit orice fel de comunicație din Salonic cu Bulgaria. În Bulgaria li s'a interzis cetățenilor greci să părăsească teritoriul țării.

PREGĂTIRI MILITARE ÎN BULGARIA.

Sofia. — Se anunță din Varna: La Akkandenber și Kurtbanar au sosit mari transporturi militare. Soldații înrolați din Dobrudja au fost așezați în interiorul Bulgariei. În regiunile dela Dobrici, Akkandenler și Tutrakan au fost construite pozițiuni fortificate.

TENSIUNE ITALO-BULGARĂ.

Roma. — Semioficialul „Tribuna” scrie: Italia va considera semnarea de către Bulgaria a acordului turco-bulgar ca un pas de ostilitate.

SUBMARINE ATACĂ PENINSULA CRIMEA.

Genf. — Statul major rusesc spune în comunicatul său mai recent: Submarine dușmane s'au arătat la peninsula Crimea. Hidroplanele și vasele noastre distrugătoare de torpile urmăresc vasele dușmane.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

ANUNȚ.

În casa mea de comerț aflu aplicare la moment

un Domn sau D-șoară

ca comptoirist, să poseadă însă perfect pe lângă limba română, cea germană sau maghiară și să poată dovedi, că a făcut vre-un curs de contabilitate sau că are practică în vre-o afacere comercială.

Nicolae Rachitan
Ra 2506—3 Szászcsor (Szeben m.)

SCRIITOR

dar numai cu practică de mai mulți ani, sau candidat de avocat poate afla aplicare la

Dr. Merő Samu, avocat.
(Me 2509—3) Borosjenő

ANUNȚ.

Un tânăr cu practică bună imediat poate afla aplicare ca scriitor în cancelaria notarială din Halmágycsucs. Dotațiunea se va comunica în scrisoare separată.

G. IONESCU, notar cerc.
(Jo 2510—2) Halmágycsucs (com. Arad)